

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

УДК 004.8:378

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17779181>

Політики використання генеративного ШІ у вищій освіті та метрики ефективності

Черненко Сергій Костянтинович,

аспірант, асистент кафедри тележурналістики,
Київський національний університет культури і мистецтв,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-3241-9362>

Гах Роман Васильович,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту,
Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8668-3102>

Гуменюк Сергій Васильович,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики олімпійського та професійного спорту, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

Прийнято: 14.11.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

Анотація. У статті розглянуто формування та визначення політик, що регулюють використання генеративного штучного інтелекту (ШІ) у вищій освіті, наголошено на актуальності цього питання в контексті швидкого поширення інструментів ШІ, які впливають на освітні процеси,

академічну комунікацію та практики оцінювання. **Метою** дослідження є систематизація концептуальних підходів до регулювання застосування генеративного ШІ в закладах вищої освіти та розроблення системи показників, які можуть бути використані для оцінювання ефективності його впровадження. Застосовано **методи**: аналізу наукової літератури – для огляду поточного стану проблематики дослідження; узагальнення та систематизації – для представлення результатів роботи. **Результати**. Встановлено, що заклади вищої освіти використовують три основні моделі регулювання застосування генеративного ШІ: дозвільну, обмежувальну та змішану, з яких остання є найадаптивнішою до різних освітніх контекстів. Розглянуто, як етичні принципи, такі як прозорість, ідентифікація та відповідальність, формують інституційні рекомендації та визначають прийнятні межі використання ШІ. З'ясовано, що провідні університети США, ЄС та Азії впроваджують диференційовані стратегії застосування ШІ, які поєднують викладацьку підтримку, обов'язкове оприлюднення інформації про залучення ШІ та інтеграцію ШІ-грамотності в освітні програми. Зазначено, що ефективне оцінювання політик використання генеративного ШІ потребує системи показників, згрупованих за педагогічними, організаційними та етичними вимірами, що дає змогу закладам відстежувати як результати навчання, так і тенденції академічної доброчесності. **Висновки**. Упровадження генеративного ШІ має супроводжуватися постійним моніторингом за участю усіх суб'єктів інтеграції та регулярним переглядом інституційних нормативних актів. Відзначено, що оптимізована стратегія не лише запобігає академічним порушенням, але й посилює рефлексивне та автономне навчання. Доведено, що розроблення комплексних показників ефективності впровадження генеративного ШІ може допомогти в ухваленні стратегічних рішень і забезпечити підвищення якості освіти.

Ключові слова: академічна доброчесність, етичні регламенти, інституційне регулювання, ШІ-грамотність, цифрова педагогіка.

Policies for the use of generative AI in higher education and performance metrics

Serhii Chernenko,

PhD Student, Assistant of the Department of TV Journalism, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-3241-9362>

Roman Gakh,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Physical Rehabilitation and Sports, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8668-3102>

Sergiy Gumenyuk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Theory and Methods of Olympic and Professional Sports, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

***Abstract.** The article considers the formation and assessment of policies governing the use of generative artificial intelligence in higher education, emphasising the relevance of this issue amid the rapid spread of artificial intelligence tools that affect educational processes, academic communication, and assessment practices. The purpose of the study is to systematise conceptual approaches to regulating the use of generative artificial intelligence in higher*

education institutions and to develop a system of indicators for assessing the effectiveness of its implementation. The methods used are: analysis of the scientific literature to review the current state of the research problem, and generalisation and systematisation to present the study's results. Results. It was established that higher education institutions use three main models for regulating the use of generative AI: permissive, restrictive, and mixed, of which the latter is the most adaptable across different educational contexts. It is considered how ethical principles, such as transparency, identification, and responsibility, shape institutional recommendations and determine acceptable forms of AI use. It is determined that leading universities in the USA, EU, and Asia implement differentiated strategies for the use of artificial intelligence, combining teaching support, mandatory disclosure of AI involvement, and the integration of AI literacy into educational programs. It is noted that practical evaluation of policies for the use of generative artificial intelligence requires a system of indicators grouped by pedagogical, organisational and ethical dimensions, which allows institutions to track both learning outcomes and trends in academic integrity. Conclusions. The implementation of generative artificial intelligence should be accompanied by continuous monitoring of the process, with the participation of all integration subjects, and by regular review of institutional regulations. It was found that the optimised strategy not only prevents academic misconduct but also enhances reflective and autonomous learning. The study notes that the development of comprehensive indicators for the effectiveness of generative artificial intelligence implementation can help inform strategic decisions and improve the quality of education.

Keywords: *academic integrity, ethical regulations, institutional governance, AI literacy, digital pedagogy.*

Постановка проблеми. Швидке розповсюдження генеративного штучного інтелекту (ШІ) у вищій освіті створило потребу в розробленні інституціями чіткої політики, яка регулює його використання у викладанні, навчанні та дослідженнях. Інструменти генеративного ШІ студенти можуть використовувати для виконання письмових робіт, аналізу даних та взаємодії з академічним контентом, змінюючи таким чином традиційні процеси здобуття знань і порушуючи нові питання щодо академічної доброчесності, авторства та відповідальності. Без структурованих політичних рамок освітнє середовище зазнає ризику неузгодженості, нерівного доступу до технологічних ресурсів і потенційної втрати основних освітніх цінностей. Водночас заборона чи суворе обмеження застосування алгоритмічних рішень може перешкоджати розвитку цифрових і критичних компетентностей, які набувають усе більшої актуальності в сучасному академічному та професійному контекстах. Як наслідок, заклади вищої освіти (ЗВО) повинні розробити збалансовану, прозору та педагогічно обґрунтовану політику, яка підтримуватиме конструктивну та етичну інтеграцію генеративного ШІ у вищу освіту.

Не менш важливим є встановлення метрик ефективності, які дають змогу закладам визначити реальний вплив такої політики. Упровадження генеративного ШІ змінює не лише форму академічної роботи, а й процеси навчання, взаємодії та оцінювання, що робить традиційні показники неактуальними. Потрібні параметри, які відображають педагогічні, організаційні та етичні результати, щоб з'ясувати, чи покращує генеративний ШІ знання здобувачів вищої освіти, сприяє автономії і підтримує рефлексивну взаємодію чи, навпаки, зумовлює поверхневе навчання та академічні порушення. Достовірні системи збору та інтерпретації даних допомагають закладам вищої освіти здійснювати моніторинг упровадження технології, ідентифікувати ризики та коригувати напрями інтервенцій, спираючись на факти, а не лише на припущення. Тому розроблення комплексної системи

оцінювання ефективності політики у сфері генеративного ШІ є необхідною умовою для посилення технологічних інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження свідчать про зростання уваги наукової спільноти до формування практик використання генеративного ШІ у вищій освіті, визначення ризиків і переваг цифровізації та пошуку механізмів оцінювання ефективності таких політик. У статті К. Котун [1] розглянуто міжнародний досвід регулювання застосування ШІ у вищій школі Скандинавських країн і підкреслено важливість балансу між інноваційністю та етичними вимогами, а також роль державних рекомендацій у стандартизації практик упровадження ШІ. Авторка акцентує на перевазі гнучких гібридних політик, що дають змогу закладам освіти адаптувати нормативні вимоги до власного контексту. Учені М. Щедріна та І. Драч [2] концентрують увагу на розробленні практичних рекомендацій для університетів щодо інтеграції ШІ в освітні процеси, наголошуючи на значенні підготовки педагогів, формуванні компетентностей цифрової етики та уточненні правил академічної доброчесності. У роботі С. Мельниченко [3] питання використання інноваційних технологій, зокрема ШІ, розкрито в ширшому контексті забезпечення сталості розвитку освіти й визначено потребу кореляції інституційних стратегій із глобальними нормативними тенденціями.

Систематизацію наявних досліджень щодо впровадження новітніх ШІ-технологій в освітнє середовище здійснюють А. Тумбрукакі та М. Роговська [4], звертаючи увагу на прикладні моделі інтеграції ШІ в навчання та оцінювання, а також на визначення результативності таких нововведень. Цифрові детермінанти розвитку вищої освіти аналізує Н. Новікова [5] та наголошує на необхідності перегляду управлінських і педагогічних підходів у зв'язку з розширенням застосування інтелектуальних цифрових інструментів. Автори В. Коваленко та Н. Вараксіна [6] вивчають потенціал каталогів ШІ-

інструментів для підтримки навчальної діяльності студентів, підкреслюючи важливість їхньої систематизації та педагогічно виваженого використання.

Проблему наукової етики та доброчесності в умовах активного впровадження ШІ розглядає Л. Хоружа [7], акцентуючи увагу на ризиках псевдоавторства, спотворення результатів досліджень і зниження ролі критичного мислення. Праця В. Моторіної, В. Прилипко та Г. Алієвої [8] присвячена ролі ШІ в забезпеченні якості освіти, де автори визначають потенціал ШІ для персоналізації навчання та моніторингу навчальних результатів, але наголошують на необхідності розроблення критеріїв об'єктивного оцінювання ефективності впроваджених рішень. Науковці О. Огірко та І. Огірко [9] окреслюють морально-етичні засади використання цифрових освітніх технологій, обґрунтовуючи потребу формування відповідальної культури взаємодії з інтелектуальними системами. У статті Ю. Безрученкова та Г. Щуки [10] охарактеризовано інноваційні технології в професійній освіті та світові тенденції, що вказують на стратегічну роль ШІ в трансформації методик підготовки фахівців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених використанню ШІ в освіті, недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного регулювання саме генеративних моделей у середовищі вищої школи. Більшість наявних робіт зосереджені на практичних рекомендаціях або етичних аспектах і не пропонують узгодженої рамки політик, здатної забезпечити баланс між інноваційністю, академічною доброчесністю та якістю навчання. Також обмежено розглянуто підходи до формування системи кількісних та якісних показників ефективності впровадження генеративного ШІ в освітній процес. Наявні моделі оцінювання, як правило, не враховують взаємозв'язку педагогічних, організаційних та етичних параметрів. Тому подальшого розвитку потребує тема створення цілісної методології

оцінювання впливу генеративного ШІ на освітні результати, управління навчальним процесом та культуру академічної взаємодії. Саме ці аспекти й розкрито в нашій статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є систематизація концептуальних підходів до регулювання використання генеративного ШІ в закладах вищої освіти та розроблення системи показників, які можуть бути застосовані для оцінювання ефективності стратегій упровадження генеративного ШІ у вищій освіті.

Відповідно до мети поставлено такі завдання: проаналізувати наукові та нормативні засади використання генеративного ШІ у вищій освіті; узагальнити практики регулювання та організаційні моделі його впровадження в провідних університетах світу; визначити критерії та показники, що дають змогу охарактеризувати педагогічні, організаційні та етичні параметри застосування генеративного ШІ; розробити пропозиції щодо системи оцінювання ефективності стратегій з урахуванням принципів валідності, надійності та релевантності освітнім результатам.

Виклад основного матеріалу дослідження. Генеративний ШІ став трансформативним елементом у вищій освіті, який змінює педагогічні практики, форми академічної комунікації та підходи до оцінювання. Водночас зі зростанням його потенціалу в підтримці персоналізованого навчання, розширенні доступу до знань та підвищенні академічної продуктивності постає потреба у створенні інституційних політик щодо етичного та відповідального використання ШІ. Різні освітні системи та заклади вищої освіти застосовують різні стратегії, які загалом можна поділити на дозвільні, обмежувальні та змішані моделі регулювання. Дозвільна модель допускає активне впровадження генеративного ШІ в навчання та дослідження з мінімальними обмеженнями за умови, що здобувачі вищої освіти та викладачі володіють достатнім рівнем цифрової та критичної грамотності. За такого

підходу генеративний ШІ сприймається як закономірна еволюція освітніх інструментів, подібна до калькуляторів чи текстових редакторів, а вимоги стосуються запобігання плагіату та оформлення посилань на використані джерела. Обмежувальна модель забороняє застосування генеративного ШІ з метою захисту академічної доброчесності та збереження традиційних когнітивних і творчих практик. Нею зазвичай послуговуються в таких галузях, як юриспруденція, медицина чи філософія. Змішана модель є найпоширенішою в сучасній вищій освіті, вона враховує потенціал генеративного ШІ, але водночас запроваджує чіткі настанови, освітні програми та механізми оцінювання, які забезпечують етичне та ефективне використання технології [8].

Зазначимо, що заклади вищої освіти все активніше акцентують увагу на прозорості застосування генеративного ШІ, зобов'язуючи здобувачів вищої освіти вказувати, коли і як ця технологія допомогла їм у роботі. Атрибуція авторства стає важливою вимогою для чіткої фіксації походження створеного контенту та запобігання академічній недоброчесності. Водночас доброчесність продовжує залишатися головною проблемою, оскільки генеративний ШІ може як підтримувати, так і порушувати її, залежно від контексту використання. Тому ЗВО наполягають на критичному ставленні до матеріалів, створених ШІ, акцентуючи увагу на їхній перевірці, осмисленні та аналітичному оцінюванні. Також наголошується на відповідальності за результат, адже незалежно від ролі генеративного ШІ здобувач або дослідник має нести відповідальність за достовірність контенту та обґрунтованість аргументації [9, с. 458460].

Провідні заклади вищої освіти впроваджують різні стратегії імплементації інформаційних інновацій. У Сполучених Штатах такі установи, як Стенфорд і Массачусетський технологічний інститут, фокусуються на розширенні можливостей здобувачів вищої освіти і викладачів щодо

відповідального використання генеративного ШІ, забезпечуючи всебічне навчання й надання рекомендацій щодо його застосування, а не пряму заборону. Вони також підтримують експерименти в розробленні та оцінюванні курсів, сприяючи рефлексивному використанню інструментів ШІ. Європейські ЗВО, зокрема Амстердамський та Гельсінський університети, наголошують на академічній доброчесності та вимагають відкритого оприлюднення інформації про застосування ШІ, а також часто інтегрують ШІ-грамотність в обов'язкові компоненти програм навчання. Азійські ЗВО, такі як Національний університет Сінгапуру і Токійський університет, упроваджують інноваційні підходи, розглядаючи генеративний ШІ як стратегічний ресурс для розвитку досліджень, дотримуючись при цьому високих стандартів атрибуції цитування та авторської етики [10].

Міжнародні освітні організації забезпечують загальне керівництво, яке сприяє узгодженню інституційних політик [11]. Так, ЮНЕСКО виступає за підвищення грамотності в галузі ШІ, рівний доступ до ШІ-технологій, а Організація економічного співробітництва та розвитку зосереджується на необхідності управління даними, прозорості та підзвітності під час використання систем ШІ в освіті. EDUCAUSE розробляє практичні рекомендації для впровадження технології на рівні ЗВО, акцентуючи увагу на потребі міжвідомчої координації, безперервного навчання викладачів та збалансованої інтеграції технологій у педагогічні моделі.

Створення інституційних стратегій є спільним процесом, у якому беруть участь усі зацікавлені сторони. Керівництво ЗВО, як правило, ініціює розроблення політик і гарантує їхню відповідність національним і міжнародним стандартам. Юридичні відділи виконують вагомую роль у вирішенні питань інтелектуальної власності, авторства й захисту даних. Учені ради та факультетські комітети здійснюють дисциплінарну експертизу й забезпечують відображення в політиці когнітивних та методологічних

особливостей різних галузей. Студентська спільнота надає важливий зворотний зв'язок щодо зручності використання ШІ, об'єктивності та практичних наслідків.

Оскільки процес вироблення інституційних стратегій передбачає узгодження позицій різних учасників академічної спільноти, цілком закономірно, що наступним кроком стає визначення конкретних інструментів, які найбільше впливають на зміст і форми навчання. У цьому контексті увага природно зміщується до технологій, що вже нині трансформують освітнє середовище та вимагають чітких правил використання. Саме тому логічним продовженням є аналіз упровадження генеративного ШІ, який став одним із основних драйверів змін у сучасній вищій освіті.

В умовах сьогодення генеративний ШІ перетворюється на невід'ємну частину освітнього процесу, впливаючи на розроблення освітніх матеріалів, побудову взаємодії між здобувачами та викладачами та оцінювання навчальних досягнень. Однією з головних практик є використання генеративного ШІ для створення освітніх матеріалів. Це передбачає автоматичну генерацію конспектів лекцій, пояснювальних прикладів, тестових завдань різного рівня складності, а також адаптивних освітніх модулів, які підлаштовуються під індивідуальний темп і стиль навчання здобувача вищої освіти. Іншим напрямом є розроблення інтелектуальних систем навчання, які надають персоналізовані рекомендації, швидкий зворотний зв'язок та підґрунтя для самостійного засвоєння матеріалу. Ці системи моделюють індивідуальну підтримку, яку традиційно здійснюють викладачі, що є дуже важливим у великих класах або в середовищах онлайн-навчання. До того ж генеративний ШІ дедалі частіше застосовують для автоматизації елементів оцінювання, таких як попередній аналіз робіт здобувачів вищої освіти, виявлення типових помилок або узагальнення відповідей студентів. У письмових роботах інструменти ШІ підтримують

написання, структурування та вдосконалення мови, хоча остаточною відповідальністю за аргументацію та оригінальність має лишатися здобувачем. У дослідницькій діяльності генеративний ШІ допомагає з аналізом літератури, формулюванням дослідницьких питань, попередньою обробкою даних і візуалізацією, що прискорює аналітичну складову академічного пошуку, утім внаслідок цього постає питання забезпечення академічної доброчесності у ЗВО [12].

Упровадження генеративного ШІ вимагає від викладачів нового погляду на їхні професійні ролі та компетенції. Відтепер вони мають володіти не лише предметними знаннями, а й цифровою грамотністю, зокрема розуміти, як працюють системи ШІ, усвідомлювати їхні обмеження та потенційну упередженість. Перекваліфікація та безперервний професійний розвиток є важливими компонентами інституційної стратегії. Викладачі вже не виконують функцію первинного джерела знань, а стають фасилітаторами, які підтримують формування аналітичних та інформаційних навичок, роблячи так, щоб ШІ слугував не заміною навчанню, а його інструментом [13].

До того ж інтеграція генеративного ШІ змінює традиційні практики оцінювання освітніх результатів. Проектні завдання, які потребують ітеративного вдосконалення, співпраці та рефлексії, стають більш вагомими, адже допомагають відстежувати реальний процес навчання, а не спиратися лише на оцінювання результатів. Усні іспити знову набувають значення, оскільки дають змогу перевірити індивідуальне сприйняття, стихійне мислення та здатність пояснити кроки ухвалення рішень. Перевірка процесу створення продукту є важливою для того, щоб здобувачі не просто представляли відшліфовані результати на основі ШІ, а й демонстрували розвиток ідей, проміжні варіанти та еволюцію аргументації.

Водночас упровадження генеративного ШІ зумовлює нові виклики для освітньої сфери. Зростають ризики плагіату та неусвідомленого використання

ШІ, коли здобувачі подають тексти, повністю або частково згенеровані автоматизованими інструментами, без належного оприлюднення інформації про них. Надмірна залежність від генеративного ШІ може призвести до підміни освітньої діяльності, коли здобувачі оминають такі важливі когнітивні процеси, як синтез, оцінювання та інтерпретація. Крім того, нерівномірний доступ до ШІ-інструментів та недостатня інфраструктура створюють технічні перешкоди, а відсутність чіткої інституційної політики, освітніх ресурсів та процедур моніторингу посилюють організаційні проблеми [14].

Задля забезпечення академічної доброчесності ЗВО розробляють механізми, які охоплюють технологічні, педагогічні та процесуальні інструменти. Аналітичні системи відстеження можуть визначати стилістичні зміни та патерни, що вказують на залучення ШІ. Вимоги до фіксації процесу виконання завдань, як-от ведення чернеток і нотаток для аналізу, сприяють підвищенню прозорості [15]. Гібридні форми контролю, що поєднують автоматизовану перевірку з оцінюванням людиною та інтерактивним оцінюванням, усе активніше застосовують для гарантування надійності перевірки результатів навчання.

Для узгодження зазначених підходів із реальними освітніми запитами важливо системно представити основні напрями використання генеративного ШІ та окреслити їхні переваги й потенційні обмеження. Узагальнення цих аспектів дає змогу структурувати комплекс заходів, яких потребують заклади вищої освіти для ефективного та відповідального впровадження технологій (табл. 1).

Таблиця 1

Аспекти впровадження генеративного ШІ у вищу освіту

Сфера впровадження	Освітня цінність	Ризики та обмеження	Рекомендована інституційна підтримка
Використання для створення	Підвищує доступність та персоналізацію	Потенційне спрощення змісту вищої освіти	Перевірка якості викладачами, узгодження

Сфера впровадження	Освітня цінність	Ризики та обмеження	Рекомендована інституційна підтримка
навчальних матеріалів			зі стандартами освітньої програми
Інтелектуальні системи навчання	Підтримка індивідуальних траєкторій навчання	Залежність від точності автоматизованого зворотного зв'язку	Контроль викладача та структурована інтеграція в курси
Автоматизація оцінювання	Зменшує навантаження та забезпечує вчасний зворотній зв'язок	Ризик механічного оцінювання	Комбіноване використання з якісними методами оцінювання
Підтримка письмових робіт	Розвиває навички письма та редагування під час рефлексивного використання	Ризик несформованих компетентностей	Обов'язкове розкриття інформації та підготовка проєктів документації
Дослідницька аналітика	Прискорює вивчення даних і формулювання проблем	Можливе зловживання згенерованими результатами	Навчання верифікації та перевірки джерел

Джерело: узагальнено авторами за [14–17]

Загалом ефективно впровадження генеративного ШІ в освітній процес потребує не лише використання нових технологічних інструментів, але й системного розвитку професійних компетенцій, перегляду форматів оцінювання та встановлення прозорих процедур, які сприятимуть як інноваціям, так і академічній відповідальності.

Визначення ефективності політики застосування генеративного ШІ у вищій освіті передбачає розроблення структурованої та теоретично обґрунтованої системи метрик. Формування таких показників базується на низці вагомих принципів: валідності, надійності, релевантності. Валідність забезпечує точне відображення індикаторами явищ, які вони мають вимірювати, зокрема вплив політики у сфері ШІ на практику викладання та навчання. Надійність стосується стабільності та повторюваності вимірювань у різних умовах і в різні періоди часу. Релевантність освітнім результатам полягає в тому, щоб індикатори були безпосередньо пов'язані із цілями

академічних програм і відображали реальні, а не суто кількісні чи поверхневі зміни в навчанні здобувачів вищої освіти, участь викладачів та інституційний розвиток [18, с. 9–12].

Для проведення комплексного оцінювання метрики слід розділити на педагогічні, організаційні та етичні. Педагогічні показники зосереджені на освітніх ефектах використання генеративного ШІ. Вони охоплюють ступінь розуміння здобувачами навчального матеріалу і здатність застосовувати його в нових реаліях, розвиток критичного мислення, що відображається в міркуваннях і розв’язанні проблем, а також підвищення рівня академічної автономії, що виявляється в спроможності студентів планувати свою інтелектуальну діяльність і обґрунтовувати свій вибір незалежно від автоматизованих інструментів. Організаційні показники стосуються інституційних процесів і можливостей, таких як ступінь активної участі вчителів у впровадженні ШІ у викладання, ефективність і адаптивність освітньої діяльності, а також рівень узгодженості між технологічною інфраструктурою та академічними потребами. Етичні показники відтворюють дотримання принципів академічної чесності, прозорість, із якою здобувачі та викладачі розповідають про використання інструментів ШІ, а також функціонування систем нагляду, спрямованих на запобігання академічним порушенням, зберігаючи при цьому довіру та чесність (табл. 2).

Таблиця 2

Метрики оцінювання використання ШІ у вищій освіті

Метричний вимір	Приклади індикаторів	Фокус оцінювання
Педагогічний	Продемонстрована передача знань, аналітична якість міркувань здобувачів вищої освіти, зафіксовані процеси самостійного навчання	Вимірює когнітивні та інтелектуальні результати навчання з підтримкою ШІ
Організаційний	Рівень участі викладачів у навчанні ШІ, ефективність процесу викладання курсів, сумісність освітніх платформ	Визначає інституційну готовність та спроможність ЗВО до сталої інтеграції ШІ

Метричний вимір	Приклади індикаторів	Фокус оцінювання
Етичний	Частота розкриття інформації про використання ШІ, результати аудитів доброчесності, стабільність процедур контролю та перевірки	Оцінює прозорість і відповідальність застосування ШІ в академічній роботі

Джерело: систематизовано авторами за [19–20]

Вибір та інтерпретація показників залежить від доступу до надійних даних. Цифрові освітні середовища забезпечують ведення журналів та аналітики, які дають змогу зрозуміти моделі використання генеративного ШІ, розподіл часу, поведінку під час взаємодії та прогрес у виконанні навчальних завдань. Опитування допомагають зафіксувати суб'єктивне сприйняття комфорту, об'єктивність та цінність навчання. Методи спостереження надають можливість якісно оцінити, як здобувачі вищої освіти та викладачі фактично взаємодіють зі ШІ під час навчання. Порівняльний аналіз результатів навчання між групами або циклами курсу встановлює, чи пов'язані зміни, що спостерігаються, з реалізацією політики, а не із зовнішніми факторами.

Комплексний показник ефективності політики можна побудувати за допомогою стандартизації окремих параметрів та визначення вагових коефіцієнтів на основі стратегічних інституційних пріоритетів. Такий метод дає змогу установам порівнювати роботу департаментів, відслідковувати покращення з часом та виявляти сфери, які потребують корегування. Водночас створення комплексних індикаторів пов'язане з методологічними проблемами, адже рішення щодо вагових коефіцієнтів можуть бути спірними, а надто агреговані результати можуть приховувати важливі контекстуальні відмінності.

Інтерпретація даних також містить у собі певні ризики. На показники можуть впливати фактори, що не стосуються політики у сфері ШІ, наприклад, зміни у викладацькому складі або змісті освітніх програм. Надмірний акцент на вимірюваних показниках може сприяти поверхневому дотриманню вимог,

а не осмисленому впровадженню відповідальних практик ШІ. Зокрема, етичні показники можуть бути викривлені, якщо здобувачі вищої освіти остерігаються та уникають розкриття справжніх тенденцій використання ШІ. Тому кількісне оцінювання має доповнюватися аналітичним діалогом між учасниками процесу та постійним коригуванням як політик застосування генеративного ШІ, так і інструментів вимірювання.

Висновки. У ході дослідження було систематизовано концептуальні підходи до регулювання використання генеративного ШІ у вищій освіті, що дало можливість виокремити три базові моделі політик: дозвільну, обмежувальну та змішану. Встановлено, що найбільш адаптивною до умов сучасного університетського середовища є змішана модель, яка поєднує можливості інноваційного застосування технологій із механізмами забезпечення академічної доброчесності та відповідальності за результати навчання. Узагальнення практик провідних університетів світу засвідчило, що ефективність політик залежить не лише від нормативного закріплення правил, але й від наявності комплексної інституційної підтримки, що охоплює підвищення цифрової грамотності викладачів, розроблення методичних рекомендацій, інтеграцію ШІ-грамотності в навчальні програми та регулярний моніторинг впливу технологій на освітній процес.

На основі узагальнених підходів було обґрунтовано систему критеріїв та показників оцінювання ефективності політик використання генеративного ШІ. Визначено, що така система має містити педагогічні, організаційні та етичні аспекти, забезпечуючи комплексний огляд як результатів навчання, так і процесів взаємодії учасників освітнього середовища. Запропоновано принципи формування індикаторів, які передбачають їх валідність, надійність і відповідність заявленим результатам освіти. Окреслено можливості застосування аналітики цифрових платформ, опитувань та порівняльних методів для збору достовірних даних. Отже, з огляду на доказовий аналіз,

підтверджено необхідність стратегічного та поетапного впровадження технологічних рішень та їх постійне коригування. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробленні моделей адаптивних систем оцінювання, здатних динамічно відображати трансформацію освітнього процесу під впливом ШІ.

Список використаних джерел

1. Котун К. Міжнародні політики застосування ШІ у вищій освіті: досвід Швеції, Данії та Фінляндії. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2025. № 27 (1). С. 160–177. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.160-177](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.160-177).
2. Щедрина М., Драч І. Рекомендації закладам вищої освіти щодо впровадження штучного інтелекту в освітній процес. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2024. № 5. С. 203–214. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.30>.
3. Мельниченко С. Г. Дослідження сучасного стану, проблем та перспектив впровадження цілей сталого розвитку в освітній процес в Україні. *Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матеріали III Всеукр. наук.-метод. конф. з міжнар. участю (м. Суми, 18 червня 2022 р.)*. Суми: Сумський державний університет, 2022. С. 143–146. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/88668> (дата звернення: 22.09.2025).
4. Тумбрукакі А. В., Роговська М. Г. Новітні AI-технології в освітньому середовищі: систематизація досліджень і прикладні аспекти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17395536>.
5. Новікова Н. Л. Цифрові детермінанти розвитку вищої освіти. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Історія,*

економіка, філософія. 2025. № 30. С. 149–156. DOI:
<https://doi.org/10.32589/2412-9321.30.2025.331967>.

6. Коваленко В. В., Вараксіна Н. В. Потенціал каталогів інструментів штучного інтелекту для підтримки навчання студентів. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка. Серія: Психологія. Серія: Медицина.* 2025. № 10 (56). С. 554–565. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-554-565](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-554-565).

7. Хоружа Л. Наукова етика й доброчесність в обіймах штучного інтелекту. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.* 2025. № 43 (1). С. 6–12. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2025.431>.

8. Моторіна В. Г., Прилипко В. М., Алієва Г. Б. Роль штучного інтелекту в забезпеченні якості вищої освіти в умовах цифровізації. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17042745>.

9. Огірко О. В., Огірко І. В. Морально-етичні принципи електронної освіти і штучного інтелекту. *Успіхи і досягнення у науці.* 2024. № 1. С. 454–467. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-454-467](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-454-467).

10. Безрученков Ю. В., Щука Г. П. Інноваційні технології в професійній освіті: світові тренди. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025. № 19. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15850493>.

11. Фурманенко І. Вплив штучного інтелекту на розвиток міжнародних ринків освітніх послуг. *Економіка та суспільство.* 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-73>.

12. Мелещенко О. О., Радченко О. І. Академічна доброчесність у контексті використання інструментів штучного інтелекту для формування письмової компетентності здобувачів вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17088356>.

13. Яцишин А. В., Буров О. Ю., Кондратова Л. Г. Інтеграція генеративного штучного інтелекту в професійний розвиток менеджерів освіти. *Науковий вісник. Серія: Педагогіка*. 2025. № 34 (1). URL: <https://surl.li/vmlhpn> (дата звернення: 22.09.2025).

14. Bershchanskyi Y., Klym H., Shevchuk Y. Containerized artificial intelligent system design in cloud and cyber-physical systems. *Advances in Cyber-Physical Systems*. 2024. Vol. 9, № 2. P. 151–157. DOI: <https://doi.org/10.23939/acps2024.02.151>.

15. Скоробогатова О. В., Суліма Л. В. Сучасні підходи до забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти в епоху використання штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2025. № 40. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15041833>.

16. Bychuk I., Karpenko O., Sonechko O., Lazareva A., Rizak G. The role of higher education in promoting socio-economic mobility: a bibliographic review. *Futurity Education*. 2025. Vol. 5, № 1. P. 110–130. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2025.03.25.07>.

17. Kurasova N., Stepanova K., Rizak G. The role of virtual reality in creating individualized educational trajectories for students. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science*. Futurity Research Publishing. 2024. P. 154–159. URL: <https://futuraitypublishing.com/horizons-of-innovation-conference-on-multidisciplinary-trends-in-science-2024-2/> (дата звернення: 22.09.2025).

18. Наливайко О. О. Перспективи використання нейромереж у вищій освіті України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2023. Т. 97, № 5. С. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5322>.

19. Коломієць А., Кушнір О. Використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності: можливості та виклики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методика навчання в підготовці фахівців*:

методологія, теорія, досвід, проблеми. 2023. № 70. С. 45–57. DOI:
<https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-45-57>.

20. Chervinska I., Melnyk N., Galyuk N. Blended learning as an innovative organization of the educational process in higher education institutions of Ukraine. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University.* 2023. Vol. 10, № 1. P. 216–224. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.216-224>.